Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

19 юни 2025 година*

„Преюдициално запитване — Спешно преюдициално производство — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Член 67, параграф 3 и член 82, параграф 1 ДФЕС — Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Молба за екстрадиция, отправена от трета държава — Гражданин на Съюза — Членове 18 и 21 ДФЕС — Предходно решение на друга държава членка да откаже екстрадиция поради сериозна опасност от нарушаване на основни права — Член 19, параграф 2 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Право на издирваното лице да не бъде екстрадирано в държава, в която съществува сериозна опасност да бъде подложено на изтезание или на нечовешко или унизително отношение — Член 47, втора алинея от Хартата на основните права — Право на справедлив процес — Взаимно доверие — Задължение да се вземат предвид мотивите, на които се основава предходното решение за отказ за екстрадиране — Липса на задължение за взаимно признаване на това решение“

По дело C-219/25 PPU [Kamekris][i]

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от следственото отделение на Cour d’appel de Montpellier (Апелативен съд Монпелие, Франция) с акт от 18 март 2025 г., постъпил в Съда на 20 март 2025 г., в рамките на производство по екстрадиция на

KN,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: C. Lycourgos, председател на състава, S. Rodin, N. Piçarra (докладчик), O. Spineanu-Matei и N. Fenger, съдии,

генерален адвокат: J. Kokott,

секретар: R. Şereş, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 8 май 2025 г.,

като има предвид становищата, представени:

– за KN, от J.-C. De Block и M. Poirot, avocats,

* Език на производството: френски.

[i] Името на настоящото дело е измислено. То не съвпада с истинското име на никоя от страните в производството.

– за френското правителство, от B. Dourthe и M. Guiresse, в качеството на представители,

– за чешкото правителство, от M. Smolek и J. Vláčil, в качеството на представители,

– за германското правителство, от J. Möller, M. Hellmann и A. Sahner, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от F. Blanc, J. Hottiaux, H. Leupold и J. Vondung, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 22 май 2025 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Настоящото преюдициално запитване се отнася до тълкуването на член 67, параграф 3 и на член 82, параграф 1 ДФЕС във връзка с член 19 и член 47, втора алинея от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

2 Запитването е отправено в рамките на изпратена от грузинските власти до френските власти молба за екстрадиция на KN, с гръцко и грузинско гражданство, с цел изпълнение в Грузия на наказанието доживотен затвор.

Правна уредба

Европейска конвенция за екстрадиция

3 Член 1 („Задължение за екстрадиция“) от Европейската конвенция за екстрадиция, подписана в Париж на 13 декември 1957 г. (наричана по-нататък „Европейската конвенция за екстрадиция“), по която са страни по-специално Френската република и Грузия, гласи:

„Договарящите страни се задължават да си предават взаимно съгласно разпоредбите и условията, установени в тази конвенция, всички лица, които компетентните органи на молещата страна преследват заради престъпление или издирват за изпълнение на присъда или на наложена мярка за неотклонение“.

4 Френската република е ратифицирала тази конвенция, по-специално като е изразила следните две резерви:

„Екстрадиране може да бъде отказано, когато предаването може да има особено тежки последици за издирваното лице, по-специално поради възрастта му или здравословното му състояние.

Не се допуска екстрадиране, когато в молещата държава издирваното лице ще бъде изправено пред съд, който не осигурява спазването на основните процесуални гаранции и закрилата на правото на защита, или пред съд, създаден ad hoc за конкретния случай на това лице, или когато екстрадицията е поискана за привеждане в изпълнение на присъда или на наложена от такъв съд мярка за неотклонение“.

Правото на Съюза

5 Член 18, първа алинея ДФЕС гласи:

„В обхвата на приложение на Договорите и без да се засягат специалните разпоредби, съдържащи се в него, се забранява всякаква дискриминация на основание гражданство“.

6 Член 21, параграф 1 ДФЕС предвижда:

„Всеки гражданин на Съюза има право свободно да се движи и да пребивава в рамките на територията на държавите членки при спазване на ограниченията и условията, предвидени в Договорите, и на мерките, приети за тяхното осъществяване“.

7 Член 67, параграфи 1 и 3 ДФЕС уточнява:

„1. [Европейският съюз] представлява пространство на свобода, сигурност и правосъдие, в което се зачитат основните права и различните правни системи и традиции на държавите членки.

[…]

3. Съюзът допринася за осигуряването на високо равнище на сигурност чрез мерки за предотвратяване на престъпността, расизма и ксенофобията, както и за борба с тях, чрез мерки за координиране и сътрудничество между полицейските и съдебните органи и другите компетентни органи, както и чрез взаимното признаване на съдебните решения по наказателни дела и, ако е необходимо, чрез сближаването на наказателните законодателства“.

8 Съгласно член 82, параграф 1 ДФЕС:

„Съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси в Съюза се основава на принципа на взаимното признаване на присъдите и съдебните решения и включва сближаването на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите членки в областите, посочени в параграф 2 и в член 83.

Европейският парламент и Съветът [на Европейския съюз] приемат, в съответствие с обикновената законодателна процедура, мерки за:

а) установяване на правила и процедури, които осигуряват признаването, в целия Съюз, на всички видове присъди и съдебни решения;

[…]“.

9 Член 19 от Хартата, озаглавен „Защита в случай на принудително отвеждане, експулсиране и екстрадиране“, предвижда в параграф 2:

„Никой не може да бъде принудително отведен, експулсиран или екстрадиран към държава, в която съществува сериозен риск да бъде осъден на смърт, да бъде подложен на изтезание или на друго нечовешко или унизително отношение или наказание“.

10 Член 47 от Хартата е озаглавен „Право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес“ и втора алинея от него гласи:

„Всеки има право неговото дело да бъде гледано справедливо и публично в разумен срок от независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон. Всеки има възможността да бъде съветван, защитаван и представляван“.

Френското право

11 Член 696-4 от Code de procédure pénale (Наказателно-процесуален кодекс) предвижда:

„Не се допуска екстрадиция:

1° Когато издирваното лице е френски гражданин, което се преценява към момента на извършване на престъплението, за което се иска екстрадиция;

[…]“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

12 На 3 декември 2010 г. KN, с гръцко и грузинско гражданство, е осъден задочно на наказанието доживотен затвор от Районен съд Поти (Грузия). Наказанието е потвърдено на 3 юни 2011 г. задочно от Апелативен съд Кутаиси (Грузия). Инкриминираните деяния, извършени в Грузия и Турция през 2008 г. и 2009 г., са свързани с международен трафик на кокаин в особено големи количества, извършван от организирана престъпна група, съвместно приготовление за убийство и незаконно притежание на огнестрелно оръжие.

13 На 2 юли 2021 г. грузинските власти отправят искане до Интерпол да разпространи „червена бюлетина“ за KN, което е равнозначно на искане за временно задържане, с цел да бъде екстрадиран въз основа на решението от 3 юни 2011 г. на Апелативен съд Кутаиси.

14 На 4 октомври 2021 г. на основание на тази „червена бюлетина“ KN е временно задържан в Белгия, където е пребивавал. На 13 октомври 2021 г. прокурорската служба на Грузия отправя молба за екстрадиция до белгийските власти. Първоначално задържан с цел екстрадиране, KN е освободен, но от 29 октомври 2021 г. му е наложена мярка за неотклонение в очакване на решение на белгийските съдилища по молбата за екстрадиция.

15 На 20 януари 2025 г. KN е задържан във Франция на основание на „червената бюлетина“. На следващия ден грузинските власти отправят до френските власти молба за екстрадиция, подобна на отправената до белгийските власти, и KN е задържан във Франция с цел екстрадиция.

16 С решение от 19 февруари 2025 г. на основание на белгийската правна уредба относно екстрадицията и на основание член 3 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“), съставът на Cour d’appel de Bruxelles (Апелативен съд Брюксел, Белгия) за предварително разглеждане на обвинението отхвърля молбата за екстрадиция, отправена от грузинските власти, като приема, че са налице сериозни основания да се счита, че екстрадицията на KN в Грузия би довела до опасност да му бъде отказано правосъдие, и до реална опасност той да бъде подложен на нечовешко или унизително отношение.

17 На 28 февруари 2025 г. в рамките на образуваната във Франция процедура по екстрадиция KN се явява пред апелативния прокурор към Cour d’appel de Montpellier (Апелативен съд Монпелие, Франция) и заявява, че не е съгласен да бъде екстрадиран.

18 След този отказ на 1 март 2025 г. KN е разпитан от следственото отделение на Cour d’appel de Montpellier (Апелативен съд Монпелие, Франция), който е запитващата юрисдикция. Той поддържа пред нея, че правото на Съюза, и по-специално принципите на взаимно доверие и на взаимно признаване на съдебните решения на държавите членки изискват френските органи да признаят решението на състава на Cour d’appel de Bruxelles (Апелативен съд Брюксел) за предварително разглеждане на обвинението от 19 февруари 2025 г. и следователно да откажат екстрадирането му в Грузия. Този наказателноправен съдебен акт му признавал гарантирано от Съюза право, по-специално да не бъде екстрадиран в трета държава, когато е налице реална опасност да бъде подложен на нечовешко или унизително отношение или да му бъде отказано правосъдие.

19 Пред запитващата юрисдикция апелативният прокурор към Cour d’appel de Montpellier (Апелативен съд Монпелие) подчертава, че при разглеждането на молбата за екстрадиция от френските органи следва да се спазват членове 3 и 6 от ЕКПЧ и че KN, който има гръцко и грузинско гражданство, се позовава на наличието на сериозна опасност не само да му бъде отказано правосъдие, но и да бъде подложен на нечовешко или унизително отношение поради условията на задържане в Грузия. Предвид политическата нестабилност в тази държава от ноември 2024 г., апелативният прокурор приканва запитващата юрисдикция да приеме, че не може да получи надеждни гаранции от грузинските органи за спазването на правата, предвидени в тези членове.

20 Запитващата юрисдикция припомня, че член 1 от Европейската конвенция за екстрадиция, по която Грузия е страна като член на Съвета на Европа, изисква издирваното лице да бъде екстрадирано, когато са налице законовите предпоставки, освен при предвидените изключения и изразените резерви от договарящите страни. Тази юрисдикция подчертава, че Френската република е изразила резерви, съобразно които не се допуска екстрадиране, когато издирваното лице ще бъде изправено пред съд, който не осигурява спазването на основното право на защита, и може да бъде отказано, когато екстрадирането може да има особено сериозни последици за издирваното лице.

21 Запитващата юрисдикция иска да се установи дали решението на състава на Cour d’appel de Bruxelles (Апелативен съд Брюксел) за предварително разглеждане на обвинението от 19 февруари 2025 г., в което този състав постановява, че ако KN бъде екстрадиран в Грузия, той би бил изложен на сериозна опасност да му бъде отказано правосъдие и да бъде подложен на изтезание или на нечовешко или унизително отношение, не обвързва френските съдилища съгласно принципите на взаимно доверие и взаимно признаване на съдебните решения. Според запитващата юрисдикция единствено когато такова

признаване е изрично предвидено в правото на Съюза, съдилищата на държава членка са длъжни, в съответствие с тези принципи, да признават силата на решенията на съдилищата на друга държава членка.

22 При тези обстоятелства следственото отделение на Cour d'appel de Montpellier (Апелативен съд Монпелие) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Следва ли член 67, параграф 3 и [член] 82, параграф 1 ДФЕС във връзка с членове 19 и 47 от Хартата да се тълкуват в смисъл, че държава членка е длъжна да откаже да изпълни молба за екстрадиране на гражданин на [Съюза] в трета държава, когато преди това друга държава членка е отказала да изпълни същата молба за екстрадиране, с мотива че има опасност предаването на съответното лице да наруши основното право да не бъде подлагано на изтезание или на нечовешко или унизително отношение, закрепено в член 19 от [Хартата], както и правото на справедлив процес, прогласено в член 47, втора алинея от [Хартата]?“.

По искането за прилагане на спешното преюдициално производство

23 Запитващата юрисдикция е поискала преюдициалното запитване да се разгледа по реда на спешното преюдициално производство, предвидено в член 23а от Статута на Съда на Европейския съюз и в член 107 от Процедурния правилник на Съда.

24 От тези разпоредби следва, че прилагането на това производство е обвързано с две кумулативни условия. От една страна, преюдициалното запитване трябва да повдига изискващи тълкуване въпроси относно пространството на свобода, сигурност и правосъдие, което е предмет на част трета, дял V от Договора за функционирането на ЕС. От друга страна, описаните от запитващата юрисдикция обстоятелства по главното производство трябва да се характеризират с наличието на спешност.

25 Що се отнася до първото условие, следва да се отбележи, че настоящото преюдициално запитване се отнася по-специално до тълкуването на член 67, параграф 3 и на член 82, параграф 1 ДФЕС, които попадат в обхвата на част трета, дял V от Договора за функционирането на ЕС относно пространството на свобода, сигурност и правосъдие. Ето защо запитването може да бъде разгледано по реда на спешното преюдициално производство.

26 Що се отнася до второто условие, отнасящо се до спешността, от постоянната съдебна практика следва, че това условие е изпълнено, когато съответното лице понастоящем е лишено от свобода и продължаването на задържането му зависи от изхода на спора по главното производство, като се има предвид, че положението на това лице следва да се прецени към момента на разглеждане на искането преюдициалното запитване да се разгледа по реда на спешното производство (вж. по-специално решение от 29 юли 2024 г., Breian, C-318/24 PPU, EU:C:2024:658, т. 26 и цитираната съдебна практика).

27 В случая, видно от акта за преюдициално запитване, от 21 януари 2025 г. KN е задържан с цел екстрадиция, поради което понастоящем е лишен от свобода. Освен това с поставения от запитващата юрисдикция въпрос се цели да се установи дали тя трябва да откаже да екстрадира това лице на основание на правото на Съюза. Следователно, ако Съдът отговори утвърдително на този въпрос, KN следва по принцип да бъде освободен.

28 При тези обстоятелства на 3 април 2025 г. по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат трети състав на Съда реши да уважи искането на запитващата юрисдикция за разглеждане на преюдициалното запитване по реда на спешното преюдициално производство.

По преюдициалния въпрос

29 С въпроса си запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 67, параграф 3 и член 82, параграф 1 ДФЕС трябва да се тълкуват в смисъл, че държава членка е длъжна да откаже да екстрадира гражданин на друга държава членка в трета държава, когато преди това органите на трета държава членка са отказали да изпълнят молба за екстрадиция, отправена от третата държава с цел изпълнение на същото наказание, наложено на гражданина на друга държава членка, поради наличието на сериозна опасност от нарушаване на гарантираните с член 19, параграф 2 и член 47, втора алинея от Хартата основни права.

30 Най-напред следва да се припомни, че при липсата на споразумение за екстрадиция между Съюза и съответната трета държава правилата в областта на екстрадицията са от компетентността на държавите членки (вж. в този смисъл решения от 6 септември 2016 г., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, т. 26, и от 17 декември 2020 г., Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Екстрадиция към Украйна), C-398/19, EU:C:2020:1032, т. 28).

31 Държавите членки обаче са длъжни да упражняват тази компетентност при спазване на правото на Съюза, и по-специално на забраната за дискриминация, предвидена в член 18 ДФЕС, и на правото на свободно движение и пребиваване на територията на държавите членки, гарантирано в член 21, параграф 1 ДФЕС (вж. в този смисъл решение от 22 декември 2022 г., Generalstaatsanwaltschaft München (Молба за екстрадиция в Босна и Херцеговина), C-237/21, EU:C:2022:1017, т. 29).

По тълкуването на членове 18 и 21 ДФЕС

32 На първо място, важно е да се отбележи, че поради качеството си на гражданин на Съюза гражданинът на държава членка, който се движи или пребивава на законно основание на територията на друга държава членка, има правото да се позовава на член 21, параграф 1 ДФЕС, и попада в приложното поле на Договорите по смисъла на член 18 ДФЕС, който съдържа забрана за дискриминация на основание гражданство (вж. в този смисъл решения от 13 ноември 2018 г., Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898, т. 27, и от 22 декември 2022 г., Generalstaatsanwaltschaft München (Молба за екстрадиция в Босна и Херцеговина), C-237/21, EU:C:2022:1017, т. 30).

33 Обстоятелството, че гражданин на държава членка, различна от държавата членка, до която е подадена молба за екстрадиция, е гражданин и на третата държава, подала тази молба, не може да попречи на този гражданин да се позове на правата и свободите, предоставени от статута на гражданин на Съюза, и по-специално на правата и свободите, гарантирани с член 18 и член 21, параграф 1 ДФЕС. Всъщност обстоятелството, че издирваното лице е гражданин на държава членка и същевременно гражданин и на трета държава, не би могло да го лиши от тези права и свободи (вж. в този смисъл решение от 22 декември 2022 г., Generalstaatsanwaltschaft München (Молба за екстрадиция в Босна и Херцеговина), C-237/21, EU:C:2022:1017, т. 31 и цитираната съдебна практика).

34 В конкретния случай от акта за преюдициално запитване следва, че KN, който има по-специално гръцко гражданство, в качеството си на гражданин на Съюза е упражнил предвиденото в член 21, параграф 1 ДФЕС право свободно да се движи в друга държава членка, поради което, независимо че е гражданин и на третата държава, която е подала молбата за екстрадиция, неговото положение попада в приложното поле на Договорите по смисъла на член 18 ДФЕС, който забранява всяка форма на дискриминация, основана на гражданството.

35 Освен това този извод не може да се опровергае от обстоятелството, че KN не е пребивавал постоянно на територията на Френската република към момента, в който до органите на тази държава членка е отправена разглежданата в главното производство молба за екстрадиция, а на територията на Кралство Белгия. Всъщност преходният характер на пребиваването на територията на замолената държава членка не може да изключи възможността положението на гражданин на друга държава членка, до когото се отнася тази молба, да попада в приложното поле на Договорите по смисъла на член 18 ДФЕС (вж. в този смисъл решение от 10 април 2018 г., Pisciotti, C-191/16, EU:C:2018:222, т. 34).

36 На второ място, френското правителство уточнява, че съгласно член 696-4, параграф 1 от Code de procédure pénale (Наказателно-процесуален кодекс) Френската република не екстрадира свои граждани в трета държава, като тази разпоредба обаче допуска посочената държава членка да екстрадира в трета държава граждани на другите държави членки с оглед изпълнението на наказание, наложено в последната държава.

37 От постоянната практика на Съда обаче следва, че национално правило, което забранява екстрадицията само на гражданите на съответната държава членка, въвежда разлика в третирането в зависимост от това дали издирваното лице е гражданин на тази държава членка, или гражданин на друга държава членка, и така създава неравно третиране, което може да засегне свободата на движение и пребиваване на последните в Съюза (вж. в този смисъл решения от 6 септември 2016 г., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, т. 32, и от 13 ноември 2018 г., Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898, т. 28).

38 От това следва, че в положение като разглежданото в главното производство неравното третиране, състоящо се в допускането на екстрадиция на гражданин на Съюза, който е гражданин на друга държава членка, какъвто е KN, ограничава свободата на движение по смисъла на член 21 ДФЕС (вж. в този смисъл решения от 6 септември 2016 г., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, т. 33, и от 13 ноември 2018 г., Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898, т. 30).

39 В случая, макар запитващата юрисдикция да не отправя запитване до Съда относно обосноваването на подобно ограничение с императивно съображение от общ интерес, тя все пак иска да се установи дали някои основни права, предвидени в Хартата, могат да са пречка за екстрадиция като разглежданата в главното производство.

По преценката на сериозен риск от нарушаване на основните права

40 Когато се установи, че национална правна уредба може да възпрепятства упражняването на една или повече основни свободи, гарантирани от Договорите, в случая — правото на свободно движение и пребиваване на територията на държавите членки по член 21, параграф 1 ДФЕС, тя може да се обоснове с оглед на правото на Съюза само доколкото съответства на основните права, за чието спазване следи Съдът (вж. в този смисъл

решение от 18 юни 1991 г., ERT, C-260/89, EU:C:1991:254, т. 42 и 43). Освен това съгласно постоянната съдебна практика такава уредба трябва да се счита за „прилагане на правото на Съюза“ по смисъла на член 51, параграф 1 от Хартата (вж. в този смисъл решения от 14 септември 2023 г., Bezirkshauptmannschaft Feldkirch, C-55/22, EU:C:2023:670, т. 29, и от 12 декември 2024 г., Nemzeti Földügyi Központ, C-419/23, EU:C:2024:1016, т. 60 и цитираната съдебна практика).

41 От това следва, че преди да реши да екстрадира гражданин на друга държава членка, по-специално съгласно Европейската конвенция за екстрадиция, замолената държава членка, която не екстрадира свои граждани, е длъжна да провери дали, като прилагане на правото на Съюза по смисъла на член 51, параграф 1 от Хартата, това решение би могло да наруши гарантираните с нея основни права, и по-специално гарантираните с член 47, втора алинея от нея, който закрепва основното право на справедлив съдебен процес, или с член 19, параграф 2 от нея, съгласно който никой не може да бъде принудително отведен, експулсиран или екстрадиран към държава, в която съществува сериозен риск да бъде осъден на смърт, да бъде подложен на изтезание или на друго нечовешко или унизително отношение или наказание (вж. в този смисъл решения от 13 ноември 2018 г., Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898, т. 49, и от 22 декември 2022 г., Generalstaatsanwaltschaft München (Молба за екстрадиция в Босна и Херцеговина), C-237/21, EU:C:2022:1017, т. 55).

42 За тази цел компетентният орган на замолената държава членка трябва да се основе на обективни, достоверни, точни и надлежно актуализирани данни. Посочените данни могат да произтичат по-специално от решения на международни юрисдикции, като например решения на Европейския съд по правата на човека, от съдебни решения в третата молеща държава, както и от решения, доклади и други документи, съставени от органите на Съвета на Европа или произтичащи от системата на Обединените нации. Съществуването на декларации и приемането на международни договори, които по принцип гарантират зачитането на основните права, сами по себе си не са достатъчни, за да осигурят адекватна защита на издирваното лице срещу риска от нечовешко или унизително отношение, когато съгласно достоверни източници властите осъществяват или толерират практики, които очевидно противоречат на принципите на ЕКПЧ (вж. в този смисъл решение от 6 септември 2016 г., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, т. 57 и 59).

43 Именно в този контекст запитващата юрисдикция поставя въпроса дали член 67, параграф 3 и член 82, параграф 1 ДФЕС я задължават да признае решението на състава на Cour d’appel de Bruxelles (Апелативен съд Брюксел) за предварително разглеждане на обвинението от 19 февруари 2025 г., посочено в точка 16 от настоящото решение, с което този съд отказва да екстрадира KN с мотива, че тази екстрадиция би го изложила на сериозна опасност от нарушаване на закрепеното в член 19, параграф 2 от Хартата основно право да не бъде подлаган на изтезание или на нечовешко или унизително отношение, както и на основното право на справедлив процес, прогласено в член 47, втора алинея от Хартата.

44 В това отношение следва да се отбележи, първо, че нито член 67, параграф 3, нито член 82, параграф 1 ДФЕС могат да обосноват задължение за взаимно признаване на приемани от държавите членки решения за отказ по молба за екстрадиция, отправена от трета държава.

45 Всъщност, от една страна, член 67, параграф 3 ДФЕС гласи, че „Съюзът допринася за осигуряването на високо равнище на сигурност чрез мерки за предотвратяване на престъпността, расизма и ксенофобията, както и за борба с тях“, по-специално „чрез взаимното признаване на съдебните решения по наказателни дела“ и „ако е необходимо,

чрез сближаването на наказателните законодателства“ на държавите членки. От друга страна, член 82, параграф 1, първа алинея ДФЕС предвижда, че „[с]ъдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси в Съюза се основава на принципа на взаимното признаване на присъдите и съдебните решения и включва сближаването на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите членки“, по-специално на посочените в член 82, параграф 1, втора алинея, буква а), съгласно който „Европейският парламент и Съветът приемат, в съответствие с обикновената законодателна процедура, мерки за установяване на правила и процедури, които осигуряват признаването, в целия Съюз, на всички видове присъди и съдебни решения“.

46 От формулировката на тези разпоредби следва, че те сами по себе си не установяват задължение за взаимно признаване на присъдите и съдебните решения по наказателноправни въпроси, приемани от държавите членки, а само предвиждат, че съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси в Съюза се основава на принципа на такова признаване. Така член 82, параграф 1, втора алинея, буква а) ДФЕС предвижда само, че Парламентът и Съветът приемат мерки за установяване на правила и процедури, които осигуряват признаването на всички видове присъди и съдебни решения.

47 Второ, макар правото на Съюза да съдържа няколко акта на вторичното право, които предвиждат задължение за взаимно признаване на някои присъди и съдебни решения по наказателноправни въпроси, по-специално Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3, и поправки в ОВ L 205, 2019 г., стр. 34 и ОВ L 181, 2022 г., стр. 35), както и Рамково решение 2008/909/ПВР на Съвета от 27 ноември 2008 година за прилагане на принципа за взаимно признаване към съдебни решения по наказателни дела, с които се налагат наказания лишаване от свобода или мерки, включващи лишаване от свобода, за целите на тяхното изпълнение в Европейския съюз (ОВ L 327, 2008 г., стр. 27), налага се изводът, че нито един акт от правото на Съюза не предвижда задължение за взаимно признаване на приемани от държавите членки решения относно молби за екстрадиция, отправени от трета държава.

48 Следователно принципът на взаимно признаване не се прилага за приемани от държавите членки решения за отказ по молби за екстрадиция.

49 За сметка на това принципът на взаимно доверие изисква, що се отнася по-специално до пространството на свобода, сигурност и правосъдие, от всяка държава членка да приеме, освен при изключителни обстоятелства, че всички други държави членки зачитат правото на Съюза, и по-специално гарантираните от него основни права (решения от 29 юли 2024 г., Alchaster, C-202/24, EU:C:2024:649, т. 57, и от 29 юли 2024 г., Breian, C-318/24 PPU, EU:C:2024:658, т. 36).

50 Що се отнася до европейската заповед за арест, която се урежда от Рамково решение 2002/584, Съдът постановява, че този принцип изисква — когато е налице прието в друга държава членка решение за отказ за изпълнение поради опасност от нарушаване на основното право на справедлив съдебен процес, закрепено в член 47, втора алинея от Хартата — изпълняващият орган на държава членка, сезиран с ново искане за предаване на съответното лице, да отчете надлежно основанията, които са в основата на това решение, в рамките на извършваната от него проверка за наличието на дадено основание за отказ за изпълнение (решение от 29 юли 2024 г., Breian, C-318/24 PPU, EU:C:2024:658, т. 46).

51 По същите причини следва да се приеме, че принципът на взаимно доверие изисква — когато е налице решение за отказ на екстрадиция на издирваното лице в трета държава, прието от държава членка поради сериозна опасност от нарушаване на основното право на това лице да не бъде подлагано на изтезание или на нечовешко или унизително отношение, закрепено в член 19, параграф 2 от Хартата, както и на основното право на справедлив процес, прогласено в член 47, втора алинея от Хартата — компетентният орган на друга държава членка, сезиран с нова молба за екстрадиция на същото лице, отправена от същата трета държава, да отчете надлежно основанията, които са в основата на това решение за отказ, в рамките на извършваната от него проверка за наличието на опасност от нарушаване на основните права, гарантирани от Хартата.

52 Всъщност, както подчертава генералният адвокат в точка 49 от заключението си, предходно решение за отказ на екстрадиция, прието в друга държава членка на основание, че е налице сериозна опасност от нарушаване на основните права, гарантирани от Хартата, е част от обстоятелствата, посочени в съдебната практика, припомнена в точка 42 от настоящото решение, които държавата членка, до която е отправена нова молба за екстрадиция, трябва да вземе предвид в рамките на собствената си проверка.

53 С оглед на всички изложени по-горе съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че член 67, параграф 3 и член 82, параграф 1 ДФЕС трябва да се тълкуват в смисъл, че държава членка не е длъжна да откаже да екстрадира гражданин на друга държава членка в трета държава, когато преди това органите на трета държава членка са отказали да изпълнят молба за екстрадиция, отправена от третата държава с цел изпълнение на същото наказание, наложено на гражданина на друга държава членка, поради наличието на сериозна опасност от нарушаване на основните права, гарантирани с член 19, параграф 2 и член 47, втора алинея от Хартата.

По съдебните разноски

54 С оглед на обстоятелството, че за страните в главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

Член 67, параграф 3 и член 82, параграф 1 ДФЕС

трябва да се тълкуват в смисъл, че

държава членка не е длъжна да откаже да екстрадира гражданин на друга държава членка в трета държава, когато преди това органите на трета държава членка са отказали да изпълнят молба за екстрадиция, отправена от третата държава с цел изпълнение на същото наказание, наложено на гражданина на друга държава членка, поради наличието на сериозна опасност от нарушаване на основните права, гарантирани с член 19, параграф 2 и член 47, втора алинея от Хартата на основните права на Европейския съюз.

Подписи